

### บทที่ 3

#### ระเบียบวิธีการติดตามและประเมินผล

การติดตามประเมินผลการใช้ประโยชน์ในที่ดิน การพึ่งพาตนเอง และการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตปฏิรูป จังหวัดระยอง พ.ศ. 2551 ผู้ประเมินมีวิธีการเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

#### 3.1 รูปแบบการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลโครงการในครั้งนี้ ใช้การผสมผสานการประเมินรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญที่ควรติดตามประเมินผล ทั้งในส่วนของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ โดยมีกรอบแนวคิดการติดตามประเมินผลดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 กรอบแนวคิดการติดตามประเมินผล

| วัตถุประสงค์                                                                | ประเด็นการติดตามประเมินผล | ตัวชี้วัด                                  | หน่วย | เกณฑ์                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------------------------|--------------------------------------------|-------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| 1. เพื่อติดตามและประเมินผลการใช้ประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน | 1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน  | 1) จำนวนเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์ในที่ดิน | ราย   | จำนวนเกษตรกรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 มีการใช้ประโยชน์ในที่ดิน                          |
|                                                                             |                           | 2) พื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร   | ไร่   | มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของพื้นที่ที่เกษตรกรได้รับเอกสารสิทธิ |
|                                                                             | 1.2 การเพาะปลูก           | จำนวนเกษตรกรที่เพาะ                        | ราย   |                                                                                   |

| วัตถุประสงค์                                                   | ประเด็นการติดตามประเมินผล             | ตัวชี้วัด                                                                          | หน่วย | เกณฑ์                                                                          |
|----------------------------------------------------------------|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|-------|--------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                | พืช                                   | ปลูกพืชชนิดต่างๆ                                                                   |       |                                                                                |
|                                                                |                                       | - ข้าว                                                                             | ราย   |                                                                                |
|                                                                |                                       | - พืชผัก                                                                           | ราย   |                                                                                |
|                                                                |                                       | - ไม้ผล                                                                            | ราย   |                                                                                |
|                                                                |                                       | - พืชไร่                                                                           | ราย   |                                                                                |
|                                                                |                                       | - พืชอื่น                                                                          | ราย   |                                                                                |
|                                                                | 1.3 การเลี้ยงสัตว์                    | จำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์                                                         | ราย   |                                                                                |
|                                                                | 1.4การเลี้ยงสัตว์น้ำ                  | จำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์น้ำ                                                      | ราย   |                                                                                |
| 2. เพื่อติดตามและประเมินผล การปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตของเกษตรกร | 2.1 การปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตในภาพรวม | จำนวนเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง                         | ราย   | จำนวนเกษตรกรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ที่ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง |
|                                                                | 2.2 การพัฒนาความรู้                   | 1) จำนวนเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมการทำเกษตรแนวใหม่                                  | ราย   |                                                                                |
|                                                                |                                       | 2) จำนวนเกษตรกรที่นำความรู้การเกษตรตามแนวใหม่ที่ได้รับการฝึกอบรมมาปรับใช้ในการผลิต | ราย   |                                                                                |

| วัตถุประสงค์                                        | ประเด็นการติดตามประเมินผล | ตัวชี้วัด                                                                      | หน่วย | เกณฑ์                                                                       |
|-----------------------------------------------------|---------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|-------|-----------------------------------------------------------------------------|
| 3. เพื่อติดตามและประเมินผล การพึ่งพาตนเองของเกษตรกร | 3.1 ปัจจัยการผลิต         | 1) จำนวนเกษตรกรที่ใช้แรงงานครัวเรือนในการทำกิจกรรมทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน | ราย   | จำนวนเกษตรกรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ที่ใช้ปัจจัยการผลิตภายในครัวเรือน           |
|                                                     |                           | 2) จำนวนเกษตรกรที่ใช้เงินทุนเท่าที่มีอยู่ในการผลิตทางการเกษตร                  | ราย   | ในการผลิตทางการเกษตร                                                        |
|                                                     |                           | 3) จำนวนเกษตรกรที่ใช้เมล็ดพันธุ์ของตนเองในการผลิตทางการเกษตร                   | ราย   |                                                                             |
|                                                     | 3.2 ผลผลิต                | 1) จำนวนเกษตรกรที่มีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน                     | ราย   | จำนวนเกษตรกรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ที่มีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน |
|                                                     |                           | 2) จำนวนเกษตรกรที่มีผลผลิตข้าวเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน                |       |                                                                             |
|                                                     |                           | 3) จำนวนเกษตรกรที่มีผลผลิตพืชผักเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน              | ราย   |                                                                             |

| วัตถุประสงค์ | ประเด็นการ<br>ติดตาม<br>ประเมินผล | ตัวชี้วัด                                                                         | หน่วย  | เกณฑ์                                                                                                           |
|--------------|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              |                                   | 4) จำนวนเกษตรกรที่มี<br>ผลผลิตจากสัตว์<br>เพียงพอต่อการบริโภค<br>ภายในครัวเรือน   | ราย    |                                                                                                                 |
|              |                                   | 5) รายได้เฉลี่ยภาคการ<br>เกษตรต่อจำนวนแรงงาน<br>ที่ทำกินในเขตปฏิรูป<br>ที่ดิน     | บาท/ปี |                                                                                                                 |
|              | 3.3 กิจกรรมเสริม                  | จำนวนเกษตรกรที่มี<br>กิจกรรมเสริมเพื่อ<br>รายจ่ายและ/หรือเพิ่ม<br>รายได้ครัวเรือน | ราย    | จำนวนเกษตรกร<br>ไม่ต่ำกว่าร้อยละ<br>10 มีกิจกรรมเสริม<br>เพื่อลดรายจ่าย<br>และ/หรือ<br>เพิ่มรายได้<br>ครัวเรือน |

### 1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดระยองที่ได้รับ ส.ป.ก.  
4-01 จำนวน 3,075 คน

#### 1. ประชากร

ประชากรในการติดตามประเมินผล ได้แก่ เกษตรกรผู้ได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้า  
ทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) จำนวน 3,075 คน ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดระยอง

#### 2. กลุ่มตัวอย่าง

เกษตรกรผู้ได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01)  
จำนวน 80 คน ในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

### 3.การสุ่มตัวอย่าง

ใช้การสุ่มแบบตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยที่

ขั้นที่ 1 สุ่มเลือกตำบลตัวอย่างจากจังหวัดตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ขั้นที่ 2 สุ่มเลือกเกษตรกรตัวอย่าง โดยใช้วิธีใช้สัดส่วนขนาดตัวอย่างในตำบลที่ตกเป็นตัวอย่าง เท่ากับสัดส่วนของประชากรในตำบลที่ตกเป็นตัวอย่าง โดยตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยองได้จำนวนตัวอย่าง 80 ราย โดยใช้การสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic sampling)

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากเอกสารงานวิชาการ เอกสารการสัมมนา และข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่นสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดระยอง

### 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลจากเกษตรกรตัวอย่างทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ซึ่งประกอบด้วยคำถามใน 4 ประเด็นหลัก คือ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่าง การไยประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน และการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตและการพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร โดยมีขั้นตอนการสร้างที่สำคัญ คือ

1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการผลิตทางการเกษตรและพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม

2) สร้างข้อคำถามโดยได้รับคำแนะนำจาก รศ. ดร. พิศพงษ์ ทิพนาค คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง เพื่อตรวจสอบสภาพต่างๆ ทั้งในและโดยรอบพื้นที่ เช่น สภาพภูมิประเทศ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการทำประโยชน์และกิจกรรมทางเกษตรต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่

### 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การติดตามประเมินผลครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสำรวจสนาม (Field survey) โดยใช้แบบสอบถามซึ่งดำเนินการโดยผู้ประเมินและผู้ช่วยประเมิน นอกจากนี้ยังใช้แบบสังเกตในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของ ส.ป.ก. และเอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งข้อมูลจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์

### 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการจัดหมวดหมู่ ตรวจสอบ และพรรณนาความเพื่อ เปรียบเทียบและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในประเด็นต่างๆ โดยใช้แผนภาพ ตาราง และแผนภูมิประกอบ ส่วนในเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย